

## PRAKSISOVERSIGT · STATSFORFATNINGSRRET

# Praksisoversigt over magtens tredeling og domstolenes prøvelsesret

*Grundlovens §§ 3, 43, 62-64 og domstolenes kontrol med lovgiver og forvaltning*

Version 2 · Opdateret 7. sep. 2026 · 33 afgørelser · 1996-2026

[Læs online](#)

## INTRODUKTION

Grundlovens § 3 fordeler statsmagten mellem tre organer – den lovgivende magt hos kongen og Folketinget i forening, den udøvende magt hos kongen (regeringen) og den dømmende magt hos domstolene. Den retlige kontrolmekanisme mellem magterne er domstolenes prøvelsesret: adgangen til at efterprøve, om en lov holder sig inden for grundlovens rammer, og – efter § 63 – til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Praksis viser et konsistent mønster: domstolene udøver prøvelsesretten tilbageholdende over for lovgivningsmagtens generelle afvejninger, men fuldt ud og uden mulighed for lovgivningsmæssig afskæring, når en konkret retstvist reelt afgøres ved lov, når forvaltningen anklages for usaglige hensyn, eller når en administrativ forskrift savner hjemmel. Den processuelle nøgle er kravet om aktuel, konkret og individuel retlig interesse – dansk ret kender ikke *actio popularis*.

## PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Grundlovens § 3, 3. pkt., sætter en retlig grænse for lovgivningsmagten: en lov, der reelt indebærer en endelig afgørelse af en konkret retstvist og afskærer domstolsprøvelse, er ugyldig – jf. Tvind-dommen U 1999.841 H.
- 02** Forarbejderne til 1953-grundloven forudsatte udtrykkeligt, at der ikke ved bestemmelserne om domstolskontrol og ekspropriation var tilsigtet nogen ændring i domstolenes ret til at prøve loves grundlovsmæssighed.
- 03** Adgangen til domstolsprøvelse af forvaltningsafgørelser følger direkte af grundlovens § 63 og forudsætter ikke særskilt lovhjemmel i den enkelte lov.
- 04** Endelighedsbestemmelser, der afskærer domstolsprøvelse, kræver forholdsvis sikre holdepunkter og forekommer ikke i nyere lovgivningspraksis; de bør efter Justitsministeriets lov kvalitetsvejledning i almindelighed heller ikke fremover anvendes.
- 05** En skønsmæssig administrativ afvejning er i almindelighed ikke undergivet domstolsprøvelse, men en indsigelse om, at afgørelsen hviler på usaglige – herunder politiske – hensyn, skal realitetsprøves efter Grl. § 63, stk. 1.

- 06 Sagsanlæg efter Grl. § 63, stk. 1, 2. pkt., har ikke opsættende virkning; borgeren skal foreløbig efterkomme øvrighedens befaling, medmindre retten undtagelsesvis bestemmer andet.
- 07 Grl. § 43 indeholder et delegationsforbud på skatteområdet, men er ikke til hinder for, at de tekniske detailregler om opgørelse af en i loven hjemlet skattepligt fastsættes ved bekendtgørelse.
- 08 Prøvelse af generelle regler forudsætter som udgangspunkt, at der foreligger en konkret forvaltningsakt truffet i medfør af reglerne; abstrakt prøvelse kræver, at sagen har indgribende betydning for den danske befolkning i almindelighed.
- 09 Foreninger og organisationer har kun selvstændig søgsmålskompetence, hvis de er tillagt klageret eller særstatus, eller hvis deres medlemmer er direkte, individuelt og konkret berørt – brede formålsbestemmelser er ikke nok.
- 10 Naturalisation er efter Grl. § 44, stk. 1, et lovgivningsanliggende, hvor § 63-prøvelsen ikke omfatter selve optagelsen på lovforslaget, men domstolene prøver alligevel, om Danmarks folkeretlige forpligtelser er tilsidesat.
- 11 Administrativ fratagelse af statsborgerskab er ikke i sig selv grundlovsstridig – grundloven indeholder ingen regler herom og ingen retssædvane om, at fratagelse kun kan ske ved dom.
- 12 Domstolene kan i særlige tilfælde tillægge søgsmål opsættende virkning, selv om en særlov udtrykkeligt bestemmer, at afgørelsen ikke suspenderes ved indbringelse for retten.
- 13 Dommernes uafhængighed efter Grl. § 64 – de har i deres kald alene at rette sig efter loven og kan kun afsættes ved dom – er den institutionelle garanti bag prøvelsesretten og udmøntes processuelt i retsplejelovens habilitetsregler.
- 14 Grl. § 3 antages at indebære, at lovgivningsmagten ikke i almindelighed kan henlægge behandlingen af strafferetlige bødesager til administrative myndigheder.

## § 1 Grundlovens § 3 og magtdelingens retlige kerne

Grundloven § 3 er formuleret kort og kategorisk:

*Den lovgivende magt er hos kongen og folketinget i forening. Den udøvende magt er hos kongen. Den dømmende magt er hos domstolene.*

Bestemmelsen er ikke en ren organisatorisk beskrivelse. Den udgør – sammen med § 62 om, at retsplejen stedse skal holdes adskilt fra forvaltningen, § 63 om domstolenes adgang til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser og § 64 om dommernes uafhængighed – det retlige fundament for, at domstolene kan kontrollere både lovgiver og forvaltning.

Justitsministeriets **Vejledning om lov kvalitet** beskriver udgangspunktet for lovgivningsmagtens kompetence således i pkt. 5.1:

*Efter grundlovens § 3 er den lovgivende magt hos kongen (regeringen) og Folketinget i forening. Det betyder, at lovgivningsmagten har en almindelig kompetence, der hviler umiddelbart på grundloven. I modsætning til forvaltningen, der er undergivet et legalitetsprincip, når der f.eks. udstedes bekendtgørelser, skal lovgivningsmagten ikke påvise en særlig hjemmel til at lovgive. Hjemlen følger af grundlovens § 3. Lovgivningsmagtens kompetence er på den anden side ikke ubegrænset. De retlige grænser for lovgivningsmagten sættes principielt og først og fremmest af grundloven.*

Vejledningen fremhæver i [pkt. 5.2](#), at det navnlig er [§ 43](#) om beskatning og [§ 73](#) om ejendomsrettens ukrænkelighed, der har praktisk betydning i det daglige lovgivningsarbejde, men at også § 3 om magtens tredeling og § 63 om domstolsprøvelse af øvrighedsmyndighedens grænser – "herunder såvel generelle administrative retsakter som forvaltningsakter m.v." – kan blive afgørende.

Et konkret udslag af § 3 er grænsen for administrative bøder. Efter lov kvalitetsvejledningens [pkt. 7.7.3](#) må § 3 antages at indebære, "at lovgivningsmagten ikke i almindelighed kan henlægge behandlingen af strafferetlige bødesager til administrative myndigheder". Administrative bødeforelæg er derimod ikke bøder pålagt af forvaltningen, men et tilbud, som den sigtede kan afslå – og de udgør derfor efter praksis end ikke en afgørelse i forvaltningsretlig forstand, jf. Miljø- og Fødevarerklagenævnets afgørelse i [25/02932](#).

LOV

[Grundloven § 3](#)[Grundloven § 43](#)[Grundloven § 62](#)[Grundloven § 63](#)[Grundloven § 73](#)

PRAKSIS

**Miljø- og Fødevarerklagenævnet** · Miljø- og Fødevarerklagenævnets afvisning af klage over administrativt bødeforelæg og politianmeldelse

01.04.2025

## Forarbejderne til 1953-grundloven: prøvelsesretten forudsættes uændret

§ 2

Grundloven af 5. juni 1953 blev fremsat som **Forslag til Danmarks Riges Grundlov** den 4. februar 1953, og forslaget var enslydende med forfatningskommissionens betænkning af 29. januar 1953. Bemærkningerne til de enkelte paragraffer er trykt i [Folketingstidende 1952-53, tillæg A](#).

Om magtdelingsbestemmelsen bemærkes lakonisk, at paragrafferne er "enslydende med den gældende grundlovs §§ 2–5" – der var altså ikke tilsigtet nogen realitetsændring i selve tredelingen.

Om adskillelsen mellem retspleje og forvaltning hedder det, at bestemmelsen "svarer til den gældende grundlovs § 69", og at

*Grunden til den ændrede formulering i forhold til den gældende grundlov er, at adskillelse mellem retspleje og forvaltning er gennemført ved retsplejeloven.*

Den for prøvelsesretten mest centrale passage knytter sig til bestemmelserne om domstolskontrollen med forvaltningen. Kommissionen forklarer her, at ordlyden om "domstolene" gjorde det tvivlsomt, om særlige forvaltningsdomstole overhovedet kunne oprettes, og at der derfor blev åbnet udtrykkelig adgang hertil – hvilket i dag fremgår af [§ 63, stk. 2](#), hvorefter forvaltningsdomstoles afgørelser dog altid skal kunne prøves ved rigets øverste domstol. Bemærkningerne slutter med den afgørende forudsætning:

*Ved udformningen af bestemmelserne i §§ 64 og 74 er ikke tilsigtet nogen ændring i den hidtidige retstilstand med hensyn til spørgsmålet om domstolenes ret til at prøve lovens grundlovmæssighed.*

Lovgiver tog altså i 1953 bevidst ikke stilling til prøvelsesretten, men lod den ulovbestemte retstilstand – den prøvelsesret, domstolene siden slutningen af 1800-tallet havde hævdet – bestå uændret. Det er baggrunden for, at prøvelsesretten den dag i dag hviler på retspraksis og ikke på en udtrykkelig grundlovsbestemmelse.

Om § 43 noterer bemærkningerne blot, at paragraffen "har samme indhold som den gældende grundlovs § 46", bortset fra at omtalen af statens domæner blev udeladt. Skattebestemmelsens delegationsforbud er dermed videreført uændret fra 1915/1920-grundloven.

LOV

Grundloven § 43

Grundloven § 62

Grundloven § 63, stk. 2

Grundloven § 64

## § 3 Tvind-dommen og forbuddet mod at afgøre konkrete retstvister ved lov

Det centrale præjudikat om § 3, 3. pkt., er Højesterets dom af 19. februar 1999, **U 1999.841 H** (Tvind-sagen). Dommen er refereret autoritativt i Justitsministeriets lov kvalitetsvejledning [pkt. 6.1.1 om »singulær« lovgivning](#):

*Efter grundlovens § 3, 3. pkt., er den dømmende magt hos domstolene. Denne bestemmelse sætter i et vist omfang retlige grænser for lovgivningsmagtens adgang til at regulere konkrete retsforhold. Ved dom af 19. februar 1999 (optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 841 ff.) i den såkaldte »Tvind-sag« fastslog Højesteret, at en lov, der bl.a. indebar, at der ikke kunne ydes visse statslige og kommunale tilskud til en række nærmere angivne skoler, var ugyldig som stridende mod grundlovens § 3, 3. pkt. Højesteret lagde herved vægt på, at lovindgrebet – der havde som konsekvens, at skolerne blev afskåret fra domstolsprøvelse af deres tilskudsberettigelse – reelt var en endelig afgørelse af en konkret retstvist.*

Dommen er den eneste gang, Højesteret har tilsidesat en vedtaget lov som grundlovsstridig. Det bærende hensyn er ikke, at loven var indgribende, men at den **overtog domstolenes funktion**: den afgjorde med bindende virkning et konkret, individualiseret retsforhold og lukkede samtidig for domstolsprøvelsen.

Vejledningen udleder heraf en bredere retspolitisk norm, som rækker ud over det snævert grundlovsstridige:

*Også i øvrigt fører magtfordelingsprincippet i grundlovens § 3 til, at der efter omstændighederne må udvises stor tilbageholdenhed med lovgivning om enkelte fysiske eller juridiske personers forhold (konkret eller »singulær« lovgivning). Baggrunden herfor er bl.a., at afgørelsen af enkeltpersoners retsforhold i almindelighed bør træffes af forvaltningen eller domstolene på grundlag af generelle retsregler fastsat af lovgivningsmagten. En »singulær« lovgivning vil således kunne give anledning til væsentlige principielle betænkeligheder og vil herunder let kunne fremtræde med et præg af vilkårlighed fra lovgivningsmagtens side.*

Tvind-doktrinen har to praktiske konsekvenser i lovgivningsarbejdet: navngiven regulering af enkeltsubjekter skal begrundes særligt, og lovgiver kan ikke gennem lovform opnå det, der ikke kan opnås gennem endelighedsbestemmelser – nemlig at unddrage en konkret tvist domstolenes bedømmelse.

LOV

Grundloven § 3

## § 4 Prøvelse af loves grundlovsmæssighed i nyere praksis – huslejeloftet

Uden for Tvind-typen prøver domstolene løbende loves forenelighed med grundlovens materielle bestemmelser, navnlig § 73. Prøvelsen er reel, men tilbageholdende: lovgivers generelle afvejninger respekteres, medmindre indgrebet får karakter af afståelse.

I [BS-29919/2023-OLR](#) prøvede Østre Landsret som 1. instans, om det midlertidige huslejeloft indført ved lov nr. 1311 af 27. september 2022 – der begrænsede nettoprisindeksregulerede huslejestigninger til 4 % for 2022 og 2023 – var et ekspropriativt indgreb. En udlejer med 46 berørte lejemål havde opgjort sit tab til 573.741,96 kr.

Landsretten fastslog for det første, at udlejeren **havde retlig interesse** i at få lovens grundlovsmæssighed prøvet, fordi loven havde haft en konkret og aktuel indvirkning på selskabets forhold. Anerkendelsespåstanden blev dog afvist, fordi den samtidig var et anbringende til støtte for erstatningspåstanden og derfor ikke kunne stå selvstændigt.

I realiteten anerkendte landsretten, at loftet udgjorde et indgreb i ejendomsretten, men at det ikke havde karakter af afståelse. Retten lagde vægt på, at indgrebet var generelt (ca. 160.000 lejligheder på et i forvejen kraftigt reguleret marked), at der ikke skete overførsel af ejendomsret, at formålet var at sikre en samfundsmæssigt forsvarlig lejeudvikling under usædvanlige prisstigninger, at loftet bortfaldt ved genudlejning, og at loven indeholdt en undtagelsesregel for udlejere med faktiske udgiftsstigninger over 4 %:

*Efter en samlet vurdering finder landsretten, at der ikke generelt var tale om et indgreb, der havde karakter af en afståelse, hvorfor loven ikke var ekspropriativ.*

Dommen illustrerer prøvelsesrettens karakter: domstolene **realitetsbehandler** påstanden om grundlovsstridighed, men lader lovgivers vurdering stå, når indgrebet er generelt, midlertidigt og forsynet med en ventil for de særligt hårdt ramte.

LOV

Grundloven § 3

Grundloven § 73

PRAKSIS

**Landsretten** · Østre Landsret: Midlertidigt huslejeloft på 4 % (lov nr. 1311/2022) er ikke ekspropriation i strid med grundlovens § 73

27.03.2026

## § 5 Grundlovens § 63: domstolskontrollen med forvaltningen

Grundloven § 63 lyder:

*Stk. 1. Domstolene er berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Den, der vil rejse sådant spørgsmål, kan dog ikke ved at bringe sagen for domstolene unddrage sig fra foreløbig at efterkomme øvrigheds befaling.*

*Stk. 2. Påkendelse af spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser kan ved lov henlægges til en eller flere forvaltningsdomstole, hvis afgørelser dog skal kunne prøves ved rigets øverste domstol. De nærmere regler herom fastsættes ved lov.*

Adgangen til domstolsprøvelse følger **direkte af grundloven** og forudsætter ikke hjemmel i den enkelte lov. Folketingets Ombudsmand udtrykte det således i sagen om [søgsmålsfrist i en aktindsigtssag](#):

*Adgangen til domstolsprøvelse af afgørelser om aktindsigt, bl.a. i sager på skatteområdet, (i modsætning til administrativ rekurs) kan ikke siges at bero på bestemmelser i forvaltningsloven eller offentlighedsloven, men følger direkte af grundlovens § 63.*

Det samme forudsættes gennemgående i ministeriernes vejledninger. [Vejledning om planloven](#) fastslår, at afgørelser efter planloven kan indbringes for domstolene "jf. grundlovens § 63 om domstolskontrollen med forvaltningen", og at det som hovedregel ikke er en betingelse, at den administrative rekurs er udtømt – samme formulering går igen i [Vejledning om kommuneplanlægning](#). Den nyere [Vejledning om anvendelse af samlingsstedsforbudsloven](#) siger tilsvarende, at advarsler og forbud "kan prøves ved domstolene jf. grundlovens § 63", og at sagsanlæg ikke har opsættende virkning. Og [Cirkulæreskrivelse om lov om forbud mod besøgende i bestemte lokaler](#) præciserer, at selv når den særlige lovbestemte prøvelsesadgang er forpasset, "vil [den pågældende] dog selv kunne indbringe spørgsmålet om lovligheden af forbudet efter grundlovens § 63".

At § 63-prøvelsen er reel, ses også der, hvor domstolene omgør forvaltningens retsanvendelse. I [BS-63300/2023-HJR](#) ophævede Højesteret Udlændinge- og Integrationsministeriets afgørelse om at ændre en registrering af dansk indfødsret, idet indfødsretslovens § 2 – uanset ordlyden – ikke indeholdt det krav, ministeriet havde lagt til grund.

LOV

[Grundloven § 63, stk. 1-2](#)

PRAKSIS

**Højesteret** · Krav til dansk indfødsret ved forældrenes ægteskab (legitimation): Fortolkning af indfødsretsloven

26.06.2024

## § 6 Prøvelsens intensitet: skøn, saglighed og magtfordrejning

Den mest citerede afgrænsning af, hvor langt § 63-prøvelsen rækker ind i forvaltningens skøn, er Højesterets dom af 12. oktober 2001 om enrumsanbringelse, [BS-43/2001-HJR](#). En indsat havde været anbragt i enrum fra november 1998 til august 2000 under henvisning til undvigelsesrisiko og gjorde gældende, at afgørelsen i virkeligheden var båret af politiske hensyn. Østre Landsret afviste sagen med den begrundelse, at administrationens konkrete afvejninger om fængselsopholdets form normalt ikke er undergivet domstolsprøvelse.

Højesteret ophævede afvisningen og hjemviste sagen til realitetsbehandling:

*Appellanten har imidlertid gjort gældende, at afgørelsen om anbringelse i enrum ikke var begrundet i en undvigelsesrisiko, men var båret af usaglige - politiske - hensyn. Vurderingen heraf er omfattet af den prøvelsesret, der tilkommer domstolene i medfør af grundlovens § 63, stk. 1, og må forudsætte en prøvelse i realiteten.*

Sondringen er præcis: **selve afvejningen** af, om enrumsanbringelse er nødvendig, er som udgangspunkt ikke domstolsstof; men når der rejses en konkret indsigelse om magtfordrejning eller usaglige hensyn, ophører spørgsmålet med at være skønsmæssigt og bliver et spørgsmål om afgørelsens lovlighed – og dermed obligatorisk realitetsstof.

Probeintensiteten varierer i øvrigt med sagstypen. I [BS-28185/2021-HJR](#) tog Højesteret stilling til rækkevidden af domstolenes prøvelse i sager om administrativ frihedsberøvelse i psykiatrien, hvor prøvelsen efter [grundlovens § 71, stk. 6](#) og retsplejelovens kapitel 43 a er særligt intensiv. Omvendt afviste Højesteret i [SS-101/2019-HJR](#), at administrative beslutninger om genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom generelt

kan kræves prøvet efter straffelovens § 72, stk. 2 – et spørgsmål, som Vestre Landsret havde behandlet i [SS-2237/2018-VLR](#).

En parallel til domstolsprøvelsen findes i den administrative rekurs. [Retssikkerhedsvejledningen pkt. 281](#) beskriver Ankestyrelsens prøvelse af retlige spørgsmål som svarende til domstolenes, herunder om kommunen "har forfulgt et ulovligt formål (magtfordrejning), har tilsidesat lighedsgrundsætningen eller har sat skøn under regel".

|         |                                                                                                                  |                                         |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 63, stk. 1</a>                                                                          | <a href="#">Grundloven § 71, stk. 6</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Omfanget af domstolsprøvelse ved tvang i psykiatrien og lovligheden af frihedsberøvelse      | 01.12.2022                              |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesterets afvisning af domstolsprøvelse ved genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom | 12.08.2020                              |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesteretsdom om domstolsprøvelse af enrumsanbringelse                                      | 12.10.2001                              |
|         | <b>Landsretten</b> · Domstolsprøvelse af indlæggelse i henhold til foranstaltningsdom                            | 04.04.2019                              |

## § 7 Efterlevelselsespligten i § 63, stk. 1, 2. pkt., og opsættende virkning

Grundlovens § 63, stk. 1, 2. pkt., indeholder magtdelingens praktiske modvægt: den, der anlægger sag, kan ikke derved unddrage sig fra foreløbig at efterkomme øvrighedens befaling. Sagsanlæg har med andre ord **ikke** i sig selv opsættende virkning.

Det blev udtrykkeligt lagt til grund i Højesterets kendelse i sagen [14217/2026](#), hvor en almen boligorganisation havde anlagt sag om gyldigheden af et kommunalt påbud om at indkalde til nyt stiftende afdelingsmøde. Højesteret stadfæstede, at søgsmålet ikke skulle tillægges opsættende virkning – påbuddet skulle efterleves, mens sagen verserede.

Udgangspunktet kan dog fraviges efter en konkret afvejning. I [BS-1108/2022-HJR](#) tillagde Højesteret en ankesag om familiesammenføring opsættende virkning, efter at byretten allerede havde underkendt det administrative afslag; den private interesse i at bevare familiens sammenhæng vejede tungere end hensynet til øjeblikkelig håndhævelse.

Endnu videre går [BS-28216/2025-HJR](#), hvor Højesteret fastslog, at domstolene undtagelsesvis har kompetence til at tillægge en klage opsættende virkning, **selv om** den færøske børneværnslov udtrykkeligt bestemte, at afgørelser ikke suspenderes ved indbringelse for retten. Retsplejelovens generelle regler om prøvelse af administrativ frihedsberøvelse gav domstolene denne kompetence. Sagens principielle karakter fremgår af [Procesbevillingsnævnets kærertiladelse 25/10144](#).

Afgørelserne viser, at § 63, stk. 1, 2. pkt., ikke er en absolut spærre, men et udgangspunkt, der viger for domstolenes almindelige adgang til at sikre, at prøvelsen ikke bliver illusorisk.

LOV

Grundloven § 63, stk. 1

PRAKSIS

Højesteret · Opsættende virkning afvist: Kommunalt påbud om nyt stiftende afdelingsmøde i almen boligorganisation skulle efterleves under retssagen

27.07.2026

Højesteret · Domstolenes kompetence til at tillægge klager over administrative afgørelser opsættende virkning trods særlovgivning

03.11.2025

Højesteret · Højesterets kendelse om opsættende virkning i udlændingesag efter byrettens underkendelse af administrativt afslag

13.04.2022

**Procesbevillingsnævnet** · Procesbevillingsnævnet: Kæretilladelse om domstoles adgang til at tillægge opsættende virkning trods udtrykkeligt forbud i færøsk børneværnslov § 64 08.05.2025

## § 8 Endelighedsbestemmelser: kan lovgiver afskære prøvelsen?

Spørgsmålet om, hvorvidt lovgivningsmagten kan afskære domstolsprøvelse, ligger i skæringsfladen mellem § 3 og § 63. Justitsministeriets lov kvalitetsvejledning behandler det i [pkt. 6.1.2](#):

*Et særligt spørgsmål om forholdet mellem domstolene og forvaltningen rejser de såkaldte endelighedsbestemmelser, det vil sige bestemmelser om, at forvaltningens afgørelser ikke kan indbringes for domstolene. Selv om sådanne bestemmelser ikke kan anses for grundlovsstridige, kan de give anledning til vanskelige spørgsmål i forhold til grundlovens § 3 og navnlig § 63 om domstolenes ret til at »påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser«. Endelighedsbestemmelser ses ikke at være anvendt i senere års lovgivningspraksis og bør i almindelighed heller ikke fremover forekomme.*

Fortolkningsreglen er tilsvarende restriktiv. Folketingets Ombudsmand udtalte i sagen om [ombudsmandens kompetence over for Flygtningenævnet](#), at det gav anledning til tvivl, om udlændingelovens ord om, at nævnets afgørelser "er endelige", også afskar domstolsprøvelse, og bemærkede:

*Jeg bemærker herved, at en fravigelse af grundlovens almindelige ordning på dette område må kræve forholdsvis sikre holdepunkter.*

Ombudsmanden konstaterede samtidig, at "lovbestemmelser, der afskærer domstolenes prøvelsesret efter denne bestemmelse, er sjældent forekommende i nyere lovgivningspraksis", og at afgørelsen af spørgsmålet i sidste ende hører under domstolene selv. I samme udtalelse kobles § 63 og ombudsmandens kompetence sammen: at et nævns afgørelser er undergivet prøvelse efter grundlovens § 63 – og nævnet dermed i denne henseende anses som en administrativ myndighed – "må indgå med betydelig vægt i vurderingen af, om nævnet er undergivet ombudsmandens kompetence".

Lovbestemte **søgsmålsfrister** er derimod almindelige og accepterede. Men også de fortolkes med prøvelsesretten for øje. I [BS-9703/2024-HJR](#) gav Højesteret adgang til domstolsprøvelse af en administrativ fratagelse af indfødsret, selv om 4-ugersfristen i indfødsretslovens § 8 F, stk. 1, var overskredet; i den samlede vurdering indgik betænkelighed ved afgørelsens faktuelle grundlag. Fristreglens processuelle karakter viste sig omvendt i [BS-56643/2023-HJR](#), hvor et dødsbo ikke kunne indtræde i sagen, fordi den vedrørte en personlig rettighed.

Hvor lovgiver derimod har fastsat en særlig, obligatorisk prøvelsesordning, er den udfyldt administrativt. Det gælder fx [bekendtgørelse om behandlingen af begæring om domstolsprøvelse af visse endelige administrative afgørelser om fuldbyrdelse af straf m.v.](#), der regulerer, hvordan indsatte fremsætter begæring efter straffuldbyrdelseslovens § 112 – jf. også [Løsladelsesvejledningen pkt. 62-64](#).

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                                         |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 3</a>                                                                                                                                                                                                                                                   | <a href="#">Grundloven § 63, stk. 1</a> |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesterets tilladelse til domstolsprøvelse af fratagelse af indfødsret trods overskredet søgsmålsfrist 26.06.2024<br><b>Højesteret</b> · Højesterets kendelse om dødsbos manglende adgang til at indtræde i sag om fratagelse af statsborgerskab 06.06.2024 |                                         |

## Grænsen mellem dom og administrativ afgørelse:

### § 9 statsborgerskabssagerne

Statsborgerretten er det område, hvor grænsedragningen mellem de tre magter i nyere praksis er blevet skarpest belyst, fordi lovgivningsmagten, forvaltningen og domstolene alle har kompetencer her.

**Meddelelse** af indfødsret er efter [grundlovens § 44, stk. 1](#) et lovgivningsanliggende: ingen udlænding kan få indfødsret uden ved lov. I [BS-42640/2022-KBH](#) opsummerede Københavns Byret retstilstanden: naturalisation er et lovgivningsanliggende, hvor hverken Folketinget eller Indfødsretsudvalget som udgangspunkt er bundet af forvaltningsrettens almindelige regler, og hvor prøvelsesadgangen efter § 63 ikke omfatter selve optagelsen på lovforslaget, jf. **U 2013.3328 H**. Domstolene kan derimod prøve, om Danmarks folkeretlige forpligtelser er krænket – og retten fandt, at et helt ubegrundet afslag stred mod artikel 11 i Europarådets konvention om statsborgerret.

Østre Landsret stadfæstede dette i [BS-63822/2024-OLR](#) og gik et skridt videre: et flertal på 2-1 pålagde ministeriet at oplyse begrundelsen for afslaget, mens mindretallet fandt, at hverken hjemvisning eller ophævelse ville ligge inden for rammerne af grundlovens § 63. Uenigheden går præcis på, hvor langt domstolene kan gribe ind i en beslutning, der er led i lovgivningsprocessen.

**Fratagelse** af statsborgerskab ligger derimod dels hos domstolene, dels hos forvaltningen. Administrativ fratagelse blev prøvet i [BS-16807/2022-HJR](#), hvor Højesteret stadfæstede fratagelsen af en fremmedkrigers indfødsret efter indfødsretslovens § 8 B, stk. 3. Om det forfatningsretlige spørgsmål udtalte Højesteret, at grundloven ikke indeholder regler om fratagelse af indfødsret, og at der ikke er en retssædvane om, at fratagelse udelukkende skal ske ved dom – grundloven er således ikke til hinder for administrativ fratagelse. Retten fremhævede samtidig, at de processuelle garantier, herunder domstolsprøvelse og beskikket advokat, var opfyldt.

Parallelt hermed sker frakendelse ved **dom** efter indfødsretslovens § 8 A, hvor domstolene selv foretager proportionalitetsafvejningen. Praksis viser, at afvejningen er reel: frakendelse skete i [SS-2983/2024-SON](#), stadfæstet i [SS-2189/2024-VLR](#), mens frakendelse blev afvist på proportionalitetsgrundlag i [SS-1865/2024-VLR](#) og af Højesteret i [SS-90/2025-HJR](#).

| Kompetence               | Retsgrundlag            | Prøvelsens rækkevidde                                                            |
|--------------------------|-------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Meddelelse af indfødsret | Grl. § 44, stk. 1 (lov) | § 63-prøvelse omfatter ikke optagelsen; folkeretlige forpligtelser prøves        |
| Administrativ fratagelse | Indfødsretsloven § 8 B  | Fuld § 63-prøvelse af gyldighed og proportionalitet                              |
| Frakendelse ved dom      | Indfødsretsloven § 8 A  | Domstolene afgør sagen som straffesag med selvstændig proportionalitetsafvejning |

#### LOV

[Grundloven § 3](#)
[Grundloven § 44, stk. 1](#)
[Grundloven § 63, stk. 1](#)

#### PRAKSIS

**Højesteret** · Højesteret: Frakendelse af dansk indfødsret efter § 8 A – proportionalitetsafvejning hindrer frakendelse trods fortielse af voldsepisode før naturalisation

04.06.2026

**Højesteret** · Højesterets dom om administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab for fremmedkriger tilknyttet Islamisk Stat

05.10.2022

|                                                                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>Landsretten</b> · Østre Landsret: Afslag på optagelse på indfødsretslovforslag uden begrundelse krænkede statsborgerretskonventionen        | 24.06.2026 |
| <b>Landsretten</b> · Frakendelse af dansk indfødsret – forsætlig fortielse af voldsforhold – proportionalitetsvurdering forhindrer frakendelse | 12.08.2025 |
| <b>Landsretten</b> · Frakendelse af dansk statsborgerskab på grund af fortiet grov vold mod datter                                             | 24.06.2025 |
| <b>Byretten</b> · Byret: Afslag på statsborgerskab uden begrundelse krænkede konventionen om statsborgerret, men ikke EMRK artikel 8 og 13     | 22.11.2024 |
| <b>Byretten</b> · Frakendelse af dansk indfødsret grundet svigagtig fortielse af grov vold mod barn                                            | 06.11.2024 |

## § 10 Legalitetsprincippet og delegationsforbuddet i § 43

Mens lovgivningsmagtens kompetence hviler umiddelbart på § 3, er forvaltningen undergivet et legalitetsprincip. [Grundloven § 43](#) skærper dette på skatteområdet:

*Ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov; ej heller kan noget mandskab udskrives eller noget statslån optages uden ifølge lov.*

Lovkvalitetsvejledningen forklarer i [pkt. 7.2](#), at grundloven i almindelighed ikke sætter grænser for, hvor vidtgående bemyndigelser til administrationen kan være, men at der "i medfør af specielle grundlovsbestemmelser på visse områder" gælder begrænsninger – "det gælder eksempelvis grundlovens § 43 på skatteområdet".

Rækkevidden af delegationsforbuddet blev prøvet i [BS-44119/2024-GLR](#). En skatteyder gjorde gældende, at beskatningen af genvundne afskrivninger ved salg af en blandet ejendom manglede lovlig hjemmel, fordi de nærmere regler om succession ved skilsmisse og om beregningen var fastsat i afskrivningsbekendtgørelsen og ikke i loven selv. Grønlands Landsret afviste synspunktet:

*Landsretten finder det ikke betænkeligt, at de nærmere regler herom ikke er detaljeret fastsat i indkomstskatteloven. Herefter finder landsretten, at bemyndigelsesbestemmelsen... ikke kan anses for stridende mod det delegationsforbud, der følger af grundlovens § 43.*

Afgørende var, at selve skattepligten fulgte direkte af indkomstskattelovens bestemmelser om, at fortjeneste ved afhændelse af afskrivningsberettigede aktiver er skattepligtig, mens bekendtgørelsen alene udmøntede de tekniske beregningsregler. Linjen er dermed: **skattepligtens grundlag** skal fremgå af loven; **udmøntningen** kan delegeres.

Uden for skatteretten gælder det almindelige legalitetsprincip med samme struktur. Miljø- og Fødevareklagenævnet ophævede i [21/00402](#) et kommunalt undersøgelsespåbud, fordi vandløbsloven ikke gav hjemmel til at pålægge en borger at fremskaffe oplysninger ved udgiftskrævende undersøgelser. Og i strafferetten fører legalitetsprincippet til frifindelse, når en gammel administrativ forskrift ikke kan bære en straffebestemmelse – jf. [SS-1967/2021-KOL](#) om flagning med fremmed nationalflag.

|         |                                                                                                                                                                              |                                 |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 3</a>                                                                                                                                               | <a href="#">Grundloven § 43</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Grønlands Landsrets stadfæstelse af beskatning ved ejendomssalg: Gyldigheden af afskrivningsbekendtgørelsen i forhold til grundlovens delegationsforbud |                                 | 09.09.2025 |
|         | <b>Byretten</b> · Frifindelse for flagning med USA's nationalflag: Manglende lovhjemmel i straffeloven                                                                       |                                 | 10.11.2021 |
|         | <b>Miljø- og Fødevareklagenævnet</b> · Ophævelse af undersøgelsespåbud vedrørende rørledning grundet manglende hjemmel i vandløbsloven                                       |                                 | 06.01.2025 |

## Den processuelle grænse: retlig interesse og forbuddet mod actio popularis

### § 11

Prøvelsesretten er ikke en almen adgang for enhver til at få generelle regler efterprøvet. Dansk retspleje kender ikke actio popularis, og den processuelle nøgle er kravet om **aktuel, konkret og individuel** retlig interesse.

Grundvandssagen, [BS-15215/2020-OLR](#), er den mest udførlige nyere fremstilling. 16 landmænd søgte gennem Foreningen for Bæredygtig Grundvandsbeskyttelse at få kendt en række generelle regler om grundvandsbeskyttelse i miljøbeskyttelsesloven, vandforsyningsloven og tilhørende bekendtgørelser ugyldige som stridende mod [grundlovens § 73](#). Østre Landsret formulerede rammen således:

*Efter praksis er det en betingelse for søgsmålsretten, at sagsøgerne godtgør, at de har en aktuel, konkret og individuel interesse i at få de nedlagte påstande prøvet ved domstolene. Det er endvidere efter praksis udgangspunktet, at prøvelse af lovregler kun kan ske i forbindelse med prøvelse af en konkret forvaltningsakt, der er truffet i medfør af de generelle regler, jf. U 2000.669 H.*

Og om undtagelsen:

*Prøvelse af gyldigheden af generelle regler antages dog at kunne ske, uanset at betingelserne om konkret og aktuel interesse ikke er opfyldt, såfremt sagen må anses for at have indgribende betydning for den danske befolkning i almindelighed, jf. U 1996.1300 H og U 2011.984 H.*

Da der ikke var truffet konkrete påbud eller pålæg over for nogen af sagsøgerne, og fremtidige afgørelser ville kunne påklages og derefter prøves ved domstolene, blev sagen afvist – også for den sagsøger, der havde modtaget et udkast til "frivillig aftale" under trussel om påbud.

Samme linje slog igennem i F-35-sagen, [BS-26806/2024-OLR](#), hvor fire humanitære organisationer ville have prøvet lovligheden af danske våbeneksporttilladelser. Landsretten fandt, at organisationerne ikke var direkte, individuelt og konkret berørt, at deres brede formålsbestemmelser ikke i sig selv kunne begrunde søgsmålskompetence, og at de – i modsætning til foreninger på miljøområdet under Århus-konventionen – hverken var tillagt klageret eller særstatus. Om Maastricht-doktrinen udtalte retten:

*Der findes heller ikke på baggrund af den såkaldte Maastricht-doktrin, jf. U 1996.1300 H, grundlag for alligevel at give organisationerne adgang til en realitetsprøvelse af deres påstande. Sagen angår således ikke overførsel af lovgivnings- eller myndighedskompetence eller – uanset sagens alvorlige karakter – i øvrigt forhold, som er af indgribende betydning for den danske befolkning i almindelighed.*

Den retlige interesse skal desuden være aktuel gennem hele forløbet. I [BS-47558/2019-HJR](#) afviste Højesteret en sag, fordi Ankestyrelsen under sagens forløb havde givet sagsøgeren fuldt medhold, så der ikke længere forelå en reel tvist. Og i [BS-43/2012-OLR](#) afviste Østre Landsret en sag, hvor sagsøgeren efter at have frafaldet sine materielle skattekrav alene forfulgte påstande om dommernes habilitet og præjudiciel forelæggelse – uden materielt krav var der ingen retlig interesse i disse påstande.

Endelig kan søgsmålet være rettet mod den forkerte. I [BS-40602/2022-HJR](#) tog Højesteret stilling til, om en retssag kunne anlægges direkte mod et administrativt tvistnævn, og til nævnets hjemmel til at pålægge en handlepligt.

|         |                                                                                                                                                      |                                 |            |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 63, stk. 1</a>                                                                                                              | <a href="#">Grundloven § 73</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Ugyldighed af vurderingsmænds kendelse om handlepligt efter mark- og vejfredsloven samt spørgsmål om søgsmålskompetence          |                                 | 15.08.2023 |
|         | <b>Højesteret</b> · Højesterets afvisning af sag om erhvervsevnetab grundet manglende retlig interesse efter administrativt medhold                  |                                 | 11.01.2021 |
|         | <b>Landsretten</b> · Østre Landsret: Midlertidigt huslejeloft på 4 % (lov nr. 1311/2022) er ikke ekspropriation i strid med grundlovens § 73         |                                 | 27.03.2026 |
|         | <b>Landsretten</b> · Afvisning af søgsmål fra humanitære organisationer om dansk våbeneksport til F-35-programmet grundet manglende retlig interesse |                                 | 11.04.2025 |
|         | <b>Landsretten</b> · Prøvelse af Landsskatterettens kendelse                                                                                         |                                 | 24.01.2023 |
|         | <b>Landsretten</b> · Dom om Retlig Interesse i Sag om Grundvandsbeskyttelsesregler                                                                   |                                 | 02.12.2022 |

## Domstolenes uafhængighed (§ 64) og adskillelsen fra forvaltningen (§ 62)

Prøvelsesretten ville være uden værdi, hvis den dømmende magt kunne styres af de to øvrige. Den institutionelle garanti findes i [grundloven § 64](#):

*Dommerne har i deres kald alene at rette sig efter loven. De kan ikke afsættes uden ved dom, ej heller forflyttes mod deres ønske, uden for de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted.*

Hertil kommer [§ 62](#) om, at retsplejen stedse skal holdes adskilt fra forvaltningen – en adskillelse, der som anført i grundlovsforslagets bemærkninger blev gennemført ved retsplejeloven – og [§ 65](#) om offentlighed, mundtlighed og lægmandsdeltagelse.

Uafhængigheden udmøntes processuelt gennem retsplejelovens habilitetsregler, og praksis herom er forholdsvis streng. I [SS-262/1996-VLR](#) hjemviste Vestre Landsret en straffesag, fordi en stævningsmands tilknytning til dommerkontoret rejste tvivl om dommerens fuldstændige upartiskhed. Omvendt fandt Østre Landsret i [SS-2828/2012-OLR](#), at rettens medlemmer var habile, selv om et vidne tillige var beskikket domsmand ved samme ret og tidligere havde siddet i panel med retsformanden. Også lægdommeres habilitet kan anfægtes, jf. [BS-1087/2010-KOL](#) om en boligdommer i en sag om et huslejenævns afgørelse.

Habilitetsindsigelse kan imidlertid ikke bruges som selvstændigt søgsmålsgrundlag. Det viser [BS-43/2012-OLR](#), hvor en sagsøger efter at have frafaldet sine skattekrav alene nedlagde påstand om, at landsrettens dommere skulle vige deres sæde, og om udmeldelse af "habile dommere med EU-retligt kendskab". Landsretten afviste sagen for manglende retlig interesse.

Muligheden for at oprette egentlige **forvaltningsdomstole** blev som nævnt bevidst åbnet i [§ 63, stk. 2](#) – netop fordi kommissionen fandt det tvivlsomt, om det var foreneligt med den hidtidige ordlyd. Adgangen er aldrig blevet udnyttet i Danmark; kontrollen med forvaltningen ligger derfor fortsat hos de almindelige domstole, suppleret af et omfattende system af klagenævn, hvis afgørelser selv er undergivet § 63-prøvelse.

|         |                                                                                         |                                         |                                 |                                 |            |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|---------------------------------|---------------------------------|------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 62</a>                                                         | <a href="#">Grundloven § 63, stk. 2</a> | <a href="#">Grundloven § 64</a> | <a href="#">Grundloven § 65</a> |            |
| PRAKSIS | <b>Landsretten</b> · Prøvelse af Landsskatterettens kendelse                            |                                         |                                 |                                 | 24.01.2023 |
|         | <b>Landsretten</b> · Østre Landsret stadfæster kendelse om habilitet i sag om bedrageri |                                         |                                 |                                 | 03.10.2012 |
|         | <b>Landsretten</b> · Dom om hjemvisning grundet tvivl om dommers habilitet              |                                         |                                 |                                 | 16.10.1996 |
|         | <b>Byretten</b> · Kendelse om habilitet af boligdommer i sag om Huslejenævns afgørelse  |                                         |                                 |                                 | 26.05.2011 |

## Ombudsmanden som supplerende, ikke-bindende kontrol med den udøvende magt

### § 13

Ved siden af den retlige kontrol efter § 63 udøver Folketingets Ombudsmand en parlamentarisk forankret, men ikke-bindende kontrol med forvaltningen. Ombudsmandens udtalelser er ikke retskraftige, men de styrer faktisk forvaltningspraksis og indgår som en del af gældende ret ved den administrative rekurs – jf. [Retssikkerhedsvejledningen pkt. 282](#), hvorefter gældende ret omfatter "love og regler, retsgrundsætninger, administrativ praksis, domstolspraksis og ombudsmandspraksis".

Forholdet mellem de to kontrolformer er tæt sammenvævet. I sagen om [ombudsmandens kompetence over for Flygtningenævnet](#) knyttede ombudsmanden udtrykkeligt sin egen kompetence til § 63-prøvelsen:

*For så vidt det pågældende nævns afgørelser er undergivet domstolenes prøvelsesret efter grundlovens § 63, og således i relation til denne bestemmelse anses som en administrativ myndighed, må dette forhold således indgå med betydelig vægt i vurderingen af, om nævnet er undergivet ombudsmandens kompetence, og som udgangspunkt medføre en bekræftende besvarelse af dette spørgsmål.*

Omvendt gælder, at hvor domstolsprøvelsen er afskåret ved udtrykkelig lovbestemmelse, må betydningen heraf for ombudsmandens kompetence "bero på en mere konkret vurdering af begrundelsen for denne fravigelse af grundlovens almindelige ordning".

Ombudsmandens virksomhed er organisatorisk afgrænset til "den offentlige forvaltning", jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 1 – og dermed netop ikke til den dømmende magt. Denne afgrænsning er behandlet i bl.a. [2021-37 om Fonden Femern Belt Development](#) og [2016-49 om Væksthus Nordjylland](#). Magtdelingen sætter altså også grænser for kontrolorganerne selv: ombudsmanden kontrollerer forvaltningen, ikke domstolene, og domstolene er ikke bundet af ombudsmandens retsopfattelse.

Et praktisk eksempel på ombudsmandens rolle i grænsefladen er sagen om [søgsmålsfrist i en aktindsigtssag](#), hvor ombudsmanden nåede frem til, at der kræves "meget klar hjemmel i loven", før generelle prøvelsesbegrænsninger kan udstrækkes til afgørelser om aktindsigt – et fortolkningsprincip, der direkte spejler restriktionen over for endelighedsbestemmelser.

LOV

Grundloven § 3

Grundloven § 63, stk. 1

## § 14 Sammenfatning: prøvelsesrettens fire spor

Praksis om magtens tredeling og domstolenes prøvelsesret kan sammenfattes i fire spor.

**1. Kontrollen med lovgivningsmagten.** Domstolene kan prøve loves grundlovsmæssighed, og forarbejderne til 1953-grundloven bekræfter, at denne ulovbestemte kompetence bevidst blev videreført uændret. Tilsidesættelse er dog yderst sjælden. Den eneste klare tilsidesættelse er **U 1999.841 H** (Tvind), hvor loven reelt afgjorde en konkret retstvist og afskar domstolsprøvelse – altså greb ind i den dømmende magts enekompetence efter § 3, 3. pkt. Hvor lovgiver derimod foretager en generel afvejning, respekterer domstolene den, jf. huslejeloftssagen [BS-29919/2023-OLR](#).

**2. Kontrollen med forvaltningen.** § 63, stk. 1 giver en adgang, der ikke behøver særskilt lovhjemmel, og som lovgiver i praksis ikke længere forsøger at afskære. Prøvelsen omfatter ikke selve skønnets rimelighed, men altid lovligheden – og en påstand om usaglige eller politiske hensyn skal derfor realitetsbehandles, jf. [BS-43/2001-HJR](#).

**3. Legalitet og delegation.** Forvaltningen skal kunne påvise hjemmel. På skatteområdet skærper § 43 kravet, men forbuddet rammer kun delegation af selve skattepligten, ikke de tekniske udmøntningsregler, jf. [BS-44119/2024-GLR](#).

**4. Den processuelle filtrering.** Uden aktuel, konkret og individuel retlig interesse er der ingen prøvelse. Generelle regler prøves som udgangspunkt kun i tilknytning til en konkret forvaltningsakt, jf. [BS-15215/2020-OLR](#) og [BS-26806/2024-OLR](#). Undtagelsen – Maastricht-doktrinen – forudsætter, at sagen har indgribende betydning for den danske befolkning i almindelighed.

Samlet tegner der sig et billede af en prøvelsesret, der er **institutionelt ubestridt, men praktisk selvbegrænsende**: domstolene hævder kompetencen kategorisk, når magtdelingens kerne udfordres, men udøver den med betydelig tilbageholdenhed over for politiske og skønmæssige afvejninger. Den institutionelle forudsætning er dommernes uafhængighed efter § 64, og den praktiske supplerer leveres af ombudsmanden og klagenævnene, hvis afgørelser selv er undergivet § 63-kontrol.

Afgrænsning: suverænitetsafgivelse efter grundlovens § 20 behandles selvstændigt, ligesom de forvaltningsretlige prøvelsestemaer er uddybet i [magtfordrejning](#), [proportionalitetsprincippet i forvaltningen](#), [officialprincippet](#) og [ombudsmandens udtalelser](#).

|         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                 |                                         |                                                                    |
|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|
| LOV     | <a href="#">Grundloven § 3</a>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <a href="#">Grundloven § 43</a> | <a href="#">Grundloven § 63, stk. 1</a> | <a href="#">Grundloven § 64</a>                                    |
| PRAKSIS | <b>Højesteret</b> · Højesteretsdom om domstolsprøvelse af enrumsanbringelse<br><b>Landsretten</b> · Østre Landsret: Midlertidigt huslejeloft på 4 % (lov nr. 1311/2022) er ikke ekspropriation i strid med grundlovens § 73<br><b>Landsretten</b> · Grønlands Landsrets stadfæstelse af beskatning ved ejendomssalg: Gyldigheden af afskrivningsbekendtgørelsen i forhold til grundlovens delegationsforbud<br><b>Landsretten</b> · Afvisning af søgsmål fra humanitære organisationer om dansk våbeneksport til F-35-programmet grundet manglende retlig interesse<br><b>Landsretten</b> · Dom om Retlig Interesse i Sag om Grundvandsbeskyttelsesregler |                                 |                                         | 12.10.2001<br>27.03.2026<br>09.09.2025<br>11.04.2025<br>02.12.2022 |

|           |                                                       |                                 |
|-----------|-------------------------------------------------------|---------------------------------|
| REFERENCE | <b>Lovgrundlag</b> <span>6 paragraffer</span>         |                                 |
|           | <a href="#">Grundloven § 3</a>                        | <a href="#">Grundloven § 43</a> |
|           | <a href="#">Grundloven § 44</a> <span>stk. 1</span>   | <a href="#">Grundloven § 62</a> |
|           | <a href="#">Grundloven § 63</a> <span>stk. 1-2</span> | <a href="#">Grundloven § 64</a> |

|                              |                                                       |
|------------------------------|-------------------------------------------------------|
| MATERIALE                    | <b>Citerede afgørelser</b> <span>33 afgørelser</span> |
| HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS | 13                                                    |

|            |                                                                                                                                                             |                   |
|------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| 27.07.2026 | Opsættende virkning afvist: Kommunalt påbud om nyt stiftende afdelingsmøde i almen boligorganisation skulle efterleves under retssagen                      | 14217-2026        |
| 04.06.2026 | Højesteret: Frakendelse af dansk indfødsret efter § 8 A – proportionalitetsafvejning hindrer frakendelse trods fortielse af voldsepisode før naturalisation | 10745-12773       |
| 03.11.2025 | Domstolens kompetence til at tillægge klager over administrative afgørelser opsættende virkning trods særlovgivning                                         | 28216-2025        |
| 26.06.2024 | Krav til dansk indfødsret ved forældrenes ægteskab (legitimation): Fortolkning af indfødsretsloven                                                          | bs-63300-2023-hjr |
| 26.06.2024 | Højesterets tilladelse til domstolsprøvelse af fratagelse af indfødsret trods overskredet søgsmålsfrist                                                     | bs-9703-2024-hjr  |
| 06.06.2024 | Højesterets kendelse om dødsbos manglende adgang til at indtræde i sag om fratagelse af statsborgerskab                                                     | bs-56643-2023-hjr |
| 15.08.2023 | Ugyldighed af vurderingsmænds kendelse om handlepligt efter mark- og vejfredsloven samt spørgsmål om søgsmålskompetence                                     | bs-40602-2022-hjr |
| 01.12.2022 | Omfanget af domstolsprøvelse ved tvang i psykiatrien og lovligheden af frihedsberøvelse                                                                     | bs-28185-2021-hjr |
| 05.10.2022 | Højesterets dom om administrativ fratagelse af dansk statsborgerskab for fremmedkriger tilknyttet Islamisk Stat                                             | bs-16807-2022-hjr |
| 13.04.2022 | Højesterets kendelse om opsættende virkning i udlændingesag efter byrettens underkendelse af administrativt afslag                                          | bs-1108-2022-hjr  |
| 11.01.2021 | Højesterets afvisning af sag om erhvervsevnetab grundet manglende retlig interesse efter administrativt medhold                                             | bs-47558-2019-hjr |
| 12.08.2020 | Højesterets afvisning af domstolsprøvelse ved genindlæggelse i henhold til en behandlingsdom                                                                | 3425-4083         |
| 12.10.2001 | Højesteretsdom om domstolsprøvelse af enrumsanbringelse                                                                                                     | 4990-6010         |

## LANDSRET TEN · ANKEINSTANS

11

|            |                                                                                                                                                         |             |
|------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 24.06.2026 | Østre Landsret: Afslag på optagelse på indfødsretslovforslag uden begrundelse krænkede statsborgerretskonventionen                                      | 11011-14179 |
| 27.03.2026 | Østre Landsret: Midlertidigt huslejeloft på 4 % (lov nr. 1311/2022) er ikke ekspropriation i strid med grundlovens § 73                                 | 10758-12793 |
| 09.09.2025 | Grønlands Landsrets stadfæstelse af beskatning ved ejendomssalg: Gyldigheden af afskrivningsbekendtgørelsen i forhold til grundlovens delegationsforbud | 10394-12232 |
| 12.08.2025 | Frakendelse af dansk indfødsret – forsætlig fortielse af voldsforhold – proportionalitetsvurdering forhindrer frakendelse                               | 10632-12584 |
| 24.06.2025 | Frakendelse af dansk statsborgerskab på grund af fortiet grov vold mod datter                                                                           | 9987-11686  |
| 11.04.2025 | Afvisning af søgsmål fra humanitære organisationer om dansk våbeneksport til F-35-programmet grundet manglende retlig interesse                         | 10508-12388 |

|                                                     |                                                                                                                                                      |             |
|-----------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|
| 24.01.2023                                          | Prøvelse af Landsskatterettens kendelse                                                                                                              | 9335-10885  |
| 02.12.2022                                          | Dom om Retlig Interesse i Sag om Grundvandsbeskyttelsesregler                                                                                        | 4690-5641   |
| 04.04.2019                                          | Domstolsprøvelse af indlæggelse i henhold til foranstaltningsdom                                                                                     | 3403-4056   |
| 03.10.2012                                          | Østre Landsret stadfæster kendelse om habilitet i sag om bedrageri                                                                                   | 6585-7915   |
| 16.10.1996                                          | Dom om hjemvisning grundet tvivl om dommers habilitet                                                                                                | 5494-6581   |
| BYRETTE · FØRSTE INSTANS                            |                                                                                                                                                      | 4           |
| 22.11.2024                                          | Byret: Afslag på statsborgerskab uden begrundelse krænkede konventionen om statsborgerret, men ikke EMRK artikel 8 og 13                             | 11009-14177 |
| 06.11.2024                                          | Frakendelse af dansk indfødsret grundet svigagtig fortielse af grov vold mod barn                                                                    | 9984-11683  |
| 10.11.2021                                          | Frifindelse for flagning med USA's nationalflag: Manglende lovhjemmel i straffeloven                                                                 | 2318-2760   |
| 26.05.2011                                          | Kendelse om habilitet af boligdommer i sag om Huslejenævnets afgørelse                                                                               | 2747-3272   |
| MILJØ- OG FØDEVAREKLAGE ÆVNEN · NÆVN / KLAGEINSTANS |                                                                                                                                                      | 2           |
| 01.04.2025                                          | Miljø- og Fødevareklagenævnets afvisning af klage over administrativt bødeforlæg og politianmeldelse                                                 | 25/02932    |
| 06.01.2025                                          | Ophævelse af undersøgelsespåbud vedrørende rørledning grundet manglende hjemmel i vandløbsloven                                                      | 21/00402    |
| PARKERINGSKLAGE ÆVNEN · NÆVN / KLAGEINSTANS         |                                                                                                                                                      | 2           |
| 20.12.2023                                          | Afgift annulleret for manglende p-billet i forrude da bilen var registreret digitalt via nummerplade                                                 | park-4083   |
| 19.09.2023                                          | Tvist om p-tilladelsens gyldighed på Refshaleøen: Uenighed om skiltningens farvemarkeringer                                                          | park-3272   |
| PROCESBEVILLINGSNÆVNEN · NÆVN / KLAGEINSTANS        |                                                                                                                                                      | 1           |
| 08.05.2025                                          | Procesbevillingsnævnet: Kæretilladelse om domstoles adgang til at tillægge opsættende virkning trods udtrykkeligt forbud i færøsk børneværnslov § 64 | 25/10144    |